ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Шовот тумани

2024 йил 13 сентябрь

Судъя: Б.И.Хайитбоев

Шовот туманлараро иктисодий суди раиси, судья Б.Хайитбоев раислигида, судья ёрдамчиси Ш.Салаевнинг котиблигида, Шовот туманлараро иктисодий суди биносида, очик суд мажлисида

Даъвогар: Гурлан туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашининг "Юлдузхон Севара" фермер хўжалиги манфаатида

Жавобгар: "Гурлан глобал текс" масъулияти чекланган жамиятидан 2023 йил 1 февралдаги 59-сонли шартномага асосан 222.332.879 сўм асосий қарз, 60.474.542,68 сўм пеня, жами 282.807.421,68 сўм ундириш тўгрисидаги даъво аризаси бўйича ишни даъвогар вакили Х.Якубов (ишончнома асосида), жавобгар вакили Ф.Ниёзметов (ишончномага асосан) иштирокида кўриб чиқиб, куйидагиларни

аниклади:

Гурлан туман фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашининг "Юлдузҳон Севара" фермер ҳўжалиги манфаатида Шовот туманлараро иқтисодий судига даъво аризаси билан мурожаат қилиб жавобгар "Гурлан глобал текс" масъулияти чекланган жамиятидан 2023 йил 1 февралдаги 59-сонли шартномага асосан 222.332.879 сўм асосий қарз, 60.474.542,68 сўм пеня, жами 282.807.421,68 сўм ундиришни сўраган.

Суднинг ажрими билан ишга низонинг предметига нисбатан мустақил талаблар билан арз қилмайдиган учинчи шахс сифатида Гурлан туман қишлоқ хўжалиги бўлими жалб қилинган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили тушунтириш бериб суд жараёнларида мазкур қарздорлик тарафлар ўртасида муқаддам судгача ўзаро хисоб китоб қилинганлиги, шошма-шошарлик асосида нотўғри ҳисоб-китоблари сабабли Кенгашга мурожаат қилиниб, шу асосда судга даъво киритилганлиги, даъвони рад қилишни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили мазкур қарздорлик тарафлар ўртасида муқаддам судгача ўзаро хисоб-китоб қилинганлигини, даъвони рад қилишни сўради.

Бугунги суд мажлисида даъвогар Кенгаш ва учинчи шахс Гурлан туман кишлок хўжалиги бўлими вакили иштирок этмади ва даъво ариза юзасидан фикр билдирмади. Уларнинг суд мажлисининг ўтказилиш куни, жойи ва вакти ҳақида тегишли равишда хабардор килинганлиги тўғрисида ишда тегишли хужжатлар мавжуд.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг (бундан буён матнда ИПК деб юритилади) 128-моддасига кўра агар суд иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси ўзига юборилган ажримнинг кўчирма нусхасини олганлиги ёки ушбу Кодексда назарда тутилган бошқа усулда

хабардор қилинганлиги тўғрисида суд мажлиси бошлангунига қадар маълумотларга эга бўлса, ушбу иштирокчи тегишли тарзда хабардор қилинган деб хисобланади.

Бундай холда, суд ишни ИПКнинг 128, 170-моддаларига асосан уларнинг иштирокисиз куриб чикишни лозим деб хисоблайди.

Суд, иш хужжатларини ўрганиб чиқиб, ишда иштирок этувчи шахслар вакилларининг тушунтиришларини тинглаб, қуйидаги асосларга кўра, даъвогарнинг даъвосини рад қилишни, даъвогар суд харажатларидан озод эканлигини қайд этишни лозим деб топади.

Иш хужжатлари ва суд муҳокамасидан аниқланишича, тарафлар ўртасида 2023 йил 1 февралдаги 59-сонли шартномага асосан "Пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича фьючерс шартномаси тузилган.

Шартномаларнинг 1.1-бандида "Хўжалик" (бу ўринда даъвогар) мазкур шартноманинг 1.2 ва 1.4-бандларида кўрсатилган микдордаги пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани "Тайёрловчи"га (бу ўринда жавобгарга) қайта ишлаш ёки сотиш учун етказиб бериш, "Тайёрловчи" эса ушбу махсулотни олдиндан молиялаштириш хамда келишилган муддатларда муайян нарх бўйича ҳақини тўлаб харид қилиш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

"Юлдузхон Севара" фермер хўжалиги 2023 йил бизнес-режасига асосан 71,2 гектар майдондан 265 тонна пахта хом ашёсини етказиб бериш мажбуриятини олган бўлсада 112,3 тонна пахта хом ашёси топширган.

Жавобгар томонидан шартнома бўйича зиммасига олган мажбуриятларини бажариш учун даъвогарга агротехник тадбирларини молиялаштириш учун маблағлар, минерал ўғит, ёқилғи мойлаш ва бошқа маҳсулотлар берилган ва хизматлар кўрсатилган.

Даъво аризада баён этилишича, етказиб берилган махсулот учун якуний хисоб-китоблар натижасида аникланган махсулот хаки шартномада белгиланган муддатларда тўланмаганлиги натижасида жавобгарнинг даъвогар олдида 2023 йил 1 февралдаги 59-сонли шартномага асосан 222.332.879 сўм кредиторлик қарздорлиги вужудга келганлиги даъвогар томонидан хисобланган.

Мазкур қарздорликни тўлаб беришни сўраб, даъвогарнинг жавобгарга юборган огоҳлантириш хати жавобгар томонидан ижросиз ва жавобсиз қолдирилган.

Шундай кейин Кенгаш даъвогар манфаатида судга мазкур даъво талаблари билан мурожаат қилган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 55-моддасига кўра, ҳар ким ўз ҳуқуқ ва эркинликларини қонунда тақиқланмаган барча усуллар билан ҳимоя қилишга ҳақли.

Ўзбекистон Республикасининг Фукаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади) 234-моддасига кўра, мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ФКда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

ФК 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва конун хужжатлари талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса — иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

Бироқ, судда аниқланган холатларга кўра жавобгар томонидан қарздорлик судгача тўлиқ хисоб-китоб қилинган.

Хусусан, жавобгар "Гурлан глобал текс" масъулияти чекланган жамияти тақдим қилинган маълумотномада томонидан судга сверка) 2023 йил 1 февралдаги 59-сонли шартнома юзасидан қарздорлик мавжуд эмас.

Суд, юқоридагиларга асосан даъвогарнинг асосий қарздорликни ундириш юзасидан даъво талабини каноатлантиришни рад килишни лозим топади.

даъвогар ўзининг даъво талабида жавобгардан тўлов Шунингдек, кечиктирилганлиги учун шартноманинг 6.3-бандига асосан 1 февралдаги 59-сонли шартномага асосан 60.474.542,68 сўм пеня, ундиришни сўраган.

Бирок, судда аникланган холатларга кўра мазкур қарздорлик тарафлар ўртасида муқаддам судгача ўзаро хисоб китоб қилинганлиги, фермер хўжалигининг айби билан шошма-шошарлик асосида нотўгри хисоб китоблари сабабли Кенгашга мурожжат қилиниб шу асосида судга даъво киритилганлиги, даъвони рад қилишни сўраган.

Мазкур холатда даъвогарнинг пеня ундириш талаби хам хисобланади.

Суд, юқоридагиларга асосан даъвогарнинг пеня ундириш юзасидан даъво талабини қаноатлантиришни рад қилишни лозим топади.

Узбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодексининг 68-моддасига кўра, ишда иштирок этувчи хар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос килиб келтираётган холатларни исботлаши керак.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 10.10.2017 йилдаги ПК 3318сонли қарори 3-бандида фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари манфаатларини кўзлаб судга давлат божи тўламасдан даъво аризалари, давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, махаллий давлат хокимияти органларининг қарорлари, уларнинг мансабдор шахслари хатти-харакатлари (харакатсизлиги) устидан шикоятлар такдим этиш. Бунда даъво аризасини каноатлантириш рад этилганда манфаати кўзлаб даъво аризаси киритилган фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгаларидан давлат божи ундирилмайди деб кўрсатилган.

Юқоридагиларга асосан, суд даъвогарнинг даъвосини рад қилишни, почта харажатини даъвогар зиммасида қолдиришни, даъвогар давлат божи тўловидан озод эканлигини қайд этишни лозим топади.

Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодексининг 68, 118, 128, 166, 170, 176-179, 180, 185-моддаларини қўллаб, суд

КАРОР КИЛДИ:

Даъвогарнинг даъво талаби рад килинсин.

Даъвогар суд харажатларидан озод эканлиги инобатга олинсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан шу суд орқали Хоразм вилоят суди иқтисодий ишлар бўйича супрыный тартибида шикоят бериши, і кучга кирган, апелляция тарт ой ичида кассация шикояти б

бир ойлик муддатда апелляция **Т**ічи инстанция судининг қонуний ан хал килув карори устидан олти

Судья

Б.Хайитбоев